

test ad incompossibles actiones obligari. Unde cum quis ex vi beneficij vel stipendii ad plura ministeria obligatur, semper intelligitur, quatenus illae actiones inter se incompossibles non sunt. Ita sumitur ex Palud., Turrec., Innoc. et aliis, in locis citatis. Et est res per se satis clara: subintelligitur tamen semper, ut privatum recitare debeant horas quibus in choro non intersunt.

20. *Canonici et beneficiati, qui quotidianas distributiones recipiunt propter assistentiam in choro, non possunt illas tuta conscientia accipere nec retinere, nisi interset.* — Atque ex his colligitur, canonicos et alios beneficiatos, qui quotidianas distributiones recipiunt propter assistentiam in choro, non posse illas tuta conscientia recipere, nec receptas retinere, si choro non interset. Ita declaratur in dict. c. un. de Cleric. non resident., in 6, ubi sic dicitur: *Qui aliter de distributionibus ipsis quicquam receperit, rerum sic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas suas, immo ad omnium restitutionem, que contra hujusmodi constitutionem receperit, teneatur.* Quae constitutio renovatur in Conc. Trid., sess. 24, c. 12, quod addit, ut qui assistunt, distributiones accipiant, quibus alii absentes privantur, *quavis collusione, aut remissione exclusa;* quae duo verba rigorosa sunt, et multum notanda: collusione enim proprie dicitur esse simulata concertatio inter duos, ut inter actorem et reum, quae vox optime hic accommodata est ad reciprocas condonationes quas faciunt præbendati, quando mutuo et invicem sibi mulctas remittunt. Nam per hanc fictionem, et legi canonicae, et cultui divino derogant. Vult ergo Concilium ut, non obstante hac collusione, absentes non faciant distributiones suas, etiamsi alii conniveant. Quia vero Concilium sub disjunctione ait, *quavis collusione aut remissione, dubitari potest an idem per illa significetur, vel aliquid per posteriorem dictionem addatur.* Quod est querere, utrum, non solum quando est propria collusione per mutuam condonationem, sed etiam quando est simplex remissio, et bona fide fit alicui personæ propter rationabilem causam, vel gravem occupationem, non valeat, nec possit ille, cui fit remissio, distributionem tuta conscientia retinere, quando non est ex his casibus, qui in d. cap. unic. numerantur, his verbis: *Exceptis illis, quos infirmitas, aut justa corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusarent.* Nam videtur nimium rigorosum dicere, quod

ali præbendati non possint id, quod sibi accrescit, liberaliter condonare absenti, etiam ex rationabili causa et sine collusione, vel gravi Ecclesiæ detimento, ut supponitur. Nihilominus disjunctio illa et distinctio vocum, diversa in proprietate significantium, cum illo distributivo signo, *quavis remissione,* videtur valde urgere, ut dicamus omnem remissionem irritam esse illis verbis, extra causas in alio decreto expressos, ut in eodem Conc. subjungitur: *Juxta constitutionem Bonifacii VIII, etc.* Unde hæc pars videtur in rigore verborum vera, et in congregatione Romana, his verbis declarata est: *Non licet capitulo, aliquo praetextu distributiones quotidianas donare, relinquere, aut quavis collusione remittere alicui, qui vel ab ecclesiæ servitio abfuerit, vel alio quovis modo distributiones legitime beat amittere, nec fas sit cuiquam eas recipere, et si acceperit, suas ne faciat, sed eas restituere omnino cogatur illico distribuendas fabricæ ecclesiæ quatenus indigeat, aut alteri pio loco Episcopi arbitratu.* Et in alia declaratione additur, etiam remissionem, quæ fieri solet in die Cœnæ Domini, ad hunc effectum non valere.

21. *Ultima assertio: in templis et ecclesia recitandæ sunt canonicae horæ ob plures rationes.* — Ultimo dicendum est, teneri clericos ad dicendum hoc officium in ecclesiis et templis ad hoc munus deputatis. Ita statuunt prædicta jura, dum dicunt in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, regularibus, et aliis; et notant Turrec., Sylvest., Angel., Armil. et alii. Et ratio est, tum quia ad hoc sunt tempora dicata, et hic est unus ex præcipuis finibus eorum, propter quod Christus templum vocavit domum orationis, Mat. 11; tum quia ad decentiam et ornatum sacri officii solemniter ac publice nomine totius Ecclesiæ decantandi hoc pertinet; tum quia ad christiani populi convenientem usum hoc necessarium est; tum quia in illo loco Deus censetur peculiariter assistere, et facilius ab eo impetrari, 2 Paral. 7. Unde et Angeli ipsi creduntur peculiariter ibi adesse, et Deum cum psallentibus collaudare, eorumque orationes juvare, juxta illud Ps. 67: *Principes conjuncti psallentibus in medio iuvenularum tympanistriarum, in ecclesiis benedicite Deo Domino, mystice intellectum; unde Chrysost., bomil. 24 in Aeta: Nescis, ait, quod cum Angelis stas, cum illis hymnos dicis; et Hom. 15 ad Hebr., plenas dicit esse ecclesiæ incorporales virtutibus.* Tum denique quia locus Ec-

clesiae ad devotionem et quietem orationis aptior est, et dæmonibus est formidabilis propter loci sanctitatem, præsertim si corpus Domini adsit, et Sanctorum venerabiles imagines, ac reliquiæ, quæ omnia juvant, ut dæmon minus perturbare audeat, et Deus manus auxilium ad bene orandum præbeat. Ideoque antiquissima semper Ecclesiæ consuetudo fuit, ut hæc officia quotidie in templis dicerentur, nisi necessitas aliud facere cogaret; id enim semper etiam facere licuit, et nunc licet. Unde Clemens Rom., l. 8 Const., c. 34, post præceptum de horis canonicis publice dicendis, subjungit: *Quod si ad ecclesiam prodire non licuerit, propter infideles, congregabis, Episcope, in domo aliqua, ne ingrediatur pius in ecclesiam impiorum: non enim locus hominem sanctificat, sed homo locus.*

CAPUT XI.

QUODNAM OFFICIUM DIVINUM IN CHORO RECITANDUM SIT.

4. *Præsentis capituli status aperitur.* — Explicata substantia et obligatione horarum canonicarum, oportet ut de circumstantiis, et quasi accidentibus eorum dicamus, quod faciemus discurrendo per communes circumstantias actuum moralium; et quoniam de personis et loco jam diximus, simulque declaravimus obligationem absolutam dicendi has horas, quam possumus vocare obligationem quoad exercitium actus, explicando cæteras circumstantias, declarabimus obligationem quam solemus vocare quoad specificationem actus, id est, ut talis oratio recte et honeste, et prout deceat, fiat, quod maxime pendet ex modo qui in his horis dicendis servari debet. Hic autem modus internus esse potest, seu pendens ex actu interiori, qui est attentione vel devotio; et externus consistens in prolatione ipsa vocis, in materia seu oratione quæ profertur, in integritate, in ordine, et similibus; et licet modus ille interior in se principalior sit, tamen per exteriorem manifestatur, et ad illum applicari debet, et ideo ex hujus cognitione pendet, ac propterea de circumstantiis externis sermonem præmittimus, et præsertim de his quæ ad substantiam hujus actus proxime accedunt, ut sunt, quid cantandum sit, quid sit ab omnibus vel a singulis canendum, deinde vero quæ ad integratatem, ordinem et tempus spectant, de quibus sigillatim dicemus.

in posterum sunt Breviaria imprimenda, si-
cūt ipse statuit. Unde grave peccatum esset
quacumque alia forma uti in ecclesiis, tam
secularibus quam regularibus, sub illa exce-
ptione non comprehensis, quia præceptum
est satis expressum et materia satis gravis,
perlinensque ad substantiam divini officii.

*4. Quibus est forma ab Ecclesia approbata, et
ducentorum annorum consuetudine firmata, ex-
cipiuntur; possunt tamen Romanam suscipere,
et susceptam semel nequeunt repudiare.*—Circa
limitationem autem in eadem lege additam,
de his ecclesiis quæ utuntur Breviario ap-
probato per consuetudinem ducentis annis
antiquorem, quod ad usum chori attinet,
certum est non teneri ad recitandum officium
in choro juxta Breviarium hoc Romanum,
quia in ipsa lege excipiuntur; certum secun-
do est, posse illud acceptare, si velint, ex
consensu Episcopi et totius capituli, quia in
ipsa etiam constitutione hoc expresse conce-
ditur. Cui addo tertio, quod si semel hoc modo
acceptetur, non poterit postea sine Ponti-
ficiis auctoritate relinqui, quia per illam ac-
ceptationem antiqua consuetudo revocata est,
et prius Breviarium quasi abolitum, et privi-
legio in illa exceptione contento fuit renun-
ciatum, et ideo ad antiquam consuetudinem
iterum propria auctoritate rediri non potest,
sed lex Pii V jam ibi obligat. Quarto, assero
sine consensu Episcopi et totius capituli non
posse in illis diœcesibus pro usu chori recedi
ab antiquo usu, ac subinde ibi servandum
esse jus commune, quod habet, omnes inferiores
ecclesias conformari debere metropoli-
tanæ, c. pen. et ult., d. 12. Quæ regula cum
proportione ad regulares ecclesias applicatur,
ut unaquaque sui ordinis ritum sequi
debeat, quando illa antiquitate gaudet, eam-
que vult retinere. Quod si ex simili et æque
antiqua consuetudine diœcesis episcopalnis
proprium habuerit Breviarium, credo posse
illud retinere, et non posse mutari, nisi cum
prædicta conditione, et consensu episcopi et
totius capituli; quia Pius V expresse loquitur
de Breviariis ab Episcopis in suis diœcesibus
pervulgatis, et postea illa comprehendit in
exceptione, et ut relinqui possint, non postu-
lat Metropolitani consensum, sed Episcopi,
et universi capituli: cum autem dicit univer-
sum, non postulat ut omnes de capitulo, nullo
discrepante, consentiant; id enim moraliter
expectandum non est, nec vis verbi hoc pos-
tulat; sed solum quod consensus praestetur a
capitulo, ut capitulo est, id est, per modum

uniuers corporis mystici ad hoc congregati, et
tunc universum consentit, quando major
pars vincit, nisi jure expresso amplius re-
quiratur.

5. Resolutio aliquarum dubitationum.—*Lex
illa Pii V de recitando juxta firmam Romanam
olligat ubique, estque non solum præcipiens,
sed irritans.*—Neque in hoc punto nova
difficultas occurrit; solum video quæri posse
an hæc lex Pii V nunc obliget ubique; et oc-
casio dubitandi est, quia potest alicubi non
esse recepta, nec moribus introducta, non ti-
tulo antiquæ consuetudinis, sed ex negligen-
tia, vel resistentia Episcoporum seu Prælato-
rum, quæ in initio potest esse iniqua, usu ta-
men et duratione prævalere: cum enim hæc
lex humana sit, poterit consuetudine contra-
ria abrogari; ergo non repugnat alicubi ita
accidisse; ibi ergo non obligabit hæc lex, re-
tinquerique poterit aliud Breviarium, etiam pro
usu chori, licet non excedat ducentorum an-
norum antiquitatem. Dicendum est tamen im-
primis hæc tenus non fuisse per novam con-
suetudinem contrariam huic legi alicubi de-
rogatum, quia Pontifices nunquam consense-
runt tali consuetudini, vel expresse, vel ta-
cite; quin potius Clemens VIII statuit, ut quod
Pius ordinavit, ratum et inviolatum conser-
vetur. Deinde dico illam legem non tantum
esse præcipientem, sed etiam irritantem om-
nia alia Breviaria, quæ infra ducentos annos
initium habuere, quare nulla consuetudine
restitui possunt, ac subinde officium illud
jam non potest esse canonicum, neque ap-
putum, ut per illud obligationi chori satisfiat,
et ex hac parte existimo omnes posteriores
consuetudines ita esse per hanc legem repro-
batas, ut contra eamdem legem prævalere
non possint. Unde fit, si in aliqua provincia,
similis consuetudo, vel Breviarium non ita
antiquum, ut postulatur in Brevi Pii V, con-
tra illius dispositionem indebet retineatur,
non obligari clericos vel parochos ad illum
recitandi modum, sive in choro, sive extra
illum, sed potius, per se loquendo, obligari
lege pontificali, ut infra latius dicam.

*6. Hæc lex ita obligat ad recitandum tale
officium temporis vel diei, et non aliud, ut ne-
queat Prælatus dispensare, nec ex causa, per-
manentem, cum ea vero possit quasi transeun-
ter.*—Potest vero secundo quæri, an hoc
præceptum obliget, non solum ad dicendum
officium juxta tale Breviarium generatim, ut
sic dicam, sed etiam ad dicendum in parti-
culari tale officium temporis vel diei, prout

in ipso Breviario designatur. Verumtamen
quaestio hæc magis habet dubium in recita-
tione privata quam in publica, et ideo de illa
communiter tractatur ab auctoribus, et a no-
bis infra disputabitur. Dico ergo hoc præcep-
tum per se obligare determinate ad tale of-
ficium, prout ad singulos dies in Breviario
applicatur; ideoque maxime obligare in pu-
blica oratione chori, quia de illa maxime lo-
quuntur jura, in c. *De iis*, et c. ult., d. 12, et
c. *Convenit*, de *Consec.*, dist. 5; et secundum
illum publicum dicendi modum maxime at-
tendi potest et debet Ecclesie consuetudo, et
necessaria uniformitas. Item quia illa muta-
tio non fit sine aliqua nota vel scandalo,
quando tam publice fit. Et propter hoc cen-
se hanc mutationem esse rem gravem ex
suo genere in hac publica oratione, et ideo
vix posse fieri scienter in notabili parte offi-
cii sine gravi culpa ejus qui fuerit causa illius;
ex levitate autem materiæ, vel ex inadvertentia
facile excusari, saltem a culpa gravi.
Addunt etiam frequenter Doctores posse
Prælatum ordinarium in hoc dispensare ex
rationabili causa, etiamsi dispensare non pos-
sit quominus officium dicatur. Ita Anton.,
4 p., tit. 13, c. 4, § 2; Tabien., n. 16; Armilla,
n. 13, qui refert quemdam Magistrum Vin-
centinum; et idem sentit Navar., c. 19, n.
217. Quod facile admitti potest quoad hanc
mutationem officii diei in una vel alia occa-
sione gravi; tamen in mutatione totius Bre-
viarii, clarum est non posse dispensare, ne-
que illam facere aut permittere, nisi juxta
constitutionem Pii V, ut ex dictis satis patet.
Nec etiam potest quasi permanenter dispen-
sare, aut legem facere, ut tali vel tali die
aliter dicatur officium, quam in Breviario Ro-
mano sit præscriptum, ubi illud servandum
est; sed oportebit tunc ad Papam accedere.
Et eadem proportione non potest prælatus re-
ligionis utentis proprio officio talem dispen-
sationem permanentem facere, et sic de aliis
servata proportione.

*7. In recitatione publica quæ fit in choro,
servandus est ordo non solum totius inter par-
tes, sed etiam partium inter se, idque ex præ-
cepto.*—Tertio loco spectat ad præsentem
quaestionem explicare, an hoc præceptum
obliget ad servandum ordinem in dicendis
horis canonicas in choro, tam inter ipsas horas
inter se, quam inter partes uniuscujusque horæ.
Et ratio dubitandi esse potest, quia
communiter auctores dicunt, ordinem non
pertinere ad substantiam hujus præcepti, et

ideo non violari graviter, etiamsi præter-
mittatur. Dico tamen auctores frequentius
loqui de recitatione privata, de qua inferius
videbimus: at vero de illa, quæ publice in
choro fit, omnino dicendum est, in dicendis
horis servandum esse earum ordinem ex
præcepto. Et primum de singulis horis quoad
partes earum inter se patet; tum ab incon-
venienti, quoniam alias posset arbitrio præ-
latorum dici hymnus in fine, quando dicen-
dus est in principio, et e converso; et capi-
tulum, vel psalmi ordine præpostero; quæ
tamen sine dubio fieri non possunt sine cul-
pa ex suo genere gravi, nisi vel materiæ le-
vitatis, vel aliqua inadvertentia excuset; tum
etiam a priori, quia in his artificialibus uni-
tas rei, et quasi esse illius consurgit ex tali
ordini, ita ut possit dici de substantia illius,
ut tale artefactum est; talis autem est uni-
tas uniuscujusque horæ canonicae; unde in-
vertere ordinem, est illam destruere, et
alium ritum introducere. Denique in publica
recitatione de se est hoc offensivum populi;
nullo ergo modo licet. In ordine vero diver-
sarum horarum inter se non videtur esse
tam intrinseca connexio, quia non ita com-
ponunt unam horam, unde in mutatione il-
lius ordinis non statim appetet tam gravis
deformitas. Nihilominus ille ordo etiam est
per se intentus ex vi talis ritus et institutio-
nis, quia ex omnibus illis horis ita ordinatis
unum integrum officium componitur, quod
suo modo unum est, et de illo unum præcep-
tum datur. Unde non dubito quin talis ordo
etiam comprehendatur sub tali præcepto, et
quod sit culpabile illum mutare voluntarie,
et sine causa cogente. Et in oratione publica
habet majorem deformitatem, quia magis vi-
detur institutio contemni, quando publice
omittitur, et per se magis scandalum inde
generatur; item quia quodammodo eludun-
tur mysteria, quæ per has horas et earum
ordinem significantur; nam propter oratio-
nes publicas maxime institutas sunt.

*8. Quot modis interpolatio contingere pos-
sit in recitatione divini officii, et quæ sit lau-
dabilis inter singulas horas.*—Tandem inqui-
ri hic potest de interpolatione in his horis
facta, an sit contra debitum orandi modum,
et quam gravis culpa sit, quando in choro
committitur. Quæ dubitatio non intelligitur
de interpolatione distinctarum horarum inter-
se; illa enim absolute loquendo bona est, et
consentanea institutioni. Nam licet sint par-
tes unius officii diei, non sunt partes conti-

nuæ, sed discretæ; nam ipsum officium non est unum ad modum quantitatis continuae, sed discretæ, sicut est oratio. Discernuntur autem, seu dividuntur partes illæ per interpolationem, et ideo bonum est ut eum interpolatione dicantur. Verum est tamen in hac interpolatione modum seu mediocritatem requiri, ita ut neque nimia sit, nec nimis parva: hoc autem pendet ex antepositione et postpositione talium horarum; quantum enim in his peccatum fuerit, tantum in illo peccabitur; quid vero de illis circumstantiis dicendum sit, infra tractando de tempore horarum videbimus. Hic ergo solum agitur de interpolatione, quæ fieri potest inter partes ejusdem horæ, ut inter unum psalmum et alium, vel inter psalmos et lectiones, aut inter partes ejusdem psalmi. Distinguere autem oportet interpolationem a pausa: nam pausa, que nimia non sit, potius est commendata in choro, quam prohibita, ut constat ex Concilio Basil., ses. 21, § 2, ubi monet cantum fieri, *cum pausa decenti, præser-tim in medio cūjuslibet versiculi psalmorum, debitam faciendo inter solemne ac feriale offi-cium differentiam*. Interpolatio vero est, quando fit nimia et inusitata partium discre-tio. Hæc autem duobus modis fieri potest: primo, omnino cessando a choro pro aliqua notabili mora, et ad alias actiones vel cogitationes omnino extraneas divertendo (loqui-mur autem de cessatione, aut interpolatione totius chori; nam in singulis non potest esse sola interpolatio, si chorus officium perse-quatur, sed erit simul mutilatio quoad eam partem, ad quam aliquis non concurrit, ut statim explicabo). Secundo, potest contingere intermissione hæc non cessando omnino, sed cantando aliquid, vel legendo, illo interme-dio tempore, quod totum ad Deum, et elevationem mentis in ipsum aliquo modo referatur, non sit tamen pars illius horæ, vel officii quod canitur. De hoc posteriori modo dicam c. 43.

9. *Interpolatio facta præter institutionem in quacunque hora est peccaminosa de se.* — De primo dicendum est, interpolationem factam præter institutionem in quacunque hora esse peccaminosam de se. Dico, *præter institutionem*, ut excludam interpolationem inter tres nocturnos, vel inter se, vel a Lau-dibus; illa enim non est absolute præter institutionem, et ideo peculiarem difficultatem habet, an nunc liceat, neque, quæ supra tractata est. De omni vero alia ratio est, quia

est contra unitatem moralem uniuscujusque horæ, et contra communem consuetudinem, a qua discrepare in publica celebratione ex suo genere grave est. Denique est contra ritum et institutionem, quæ non parum violatur per hanc interpolationem, quando nota-bilis est. An vero hæc culpa gravis aut levis sit, ex circumstantiis expendendum est. Moraliter vero non potest accidere ex mera volunta, sed ex aliqua necessitate, vel probabili ignorantia; et tunc necessitas poterit excusare omnino, et ignorantia magna ex parte, nisi valde crassa sit, et scandalum grave sequatur. Secluso vero scandalio, et posita bona fide orta ex aliqua occasione probabili, videtur facile posse excusari gravis culpa in hujusmodi interpolatione.

10. *Cessatio a cantu, si stet recitatio, non est interruptio; recitatio tamen si desit, moraliter æquivalet omissioni partiali alicujus partis, quæ, si parva fuit, potest repeti expleto officio.* — Et hinc constat, quid dicendum sit de interruptionibus, quas singulæ personæ assistentes in choro facere possunt; potissime enim fieri solent per verba nullo modo ad officium pertinentia; raro namque vel nunquam fieri possunt in choro hæc interruptions per alias actiones ab officio extraneas, nisi forte per rixam, quæ ex verbis ordinarie nascitur; interdum vero fieri potest per cessationem a cantu, vel omnino a recitatione vocali, vel etiam ab attentione et auditione morali eorum quæ dicuntur. Et quidem de his posterioribus modis nihil est quod de novo dicamus, quod pertineat ad specialem defectum interruptionis; nam cessatione a cantu, si recitatio aliqua ejus, quod canitur, non desit, non est propria interruptio horæ, sed solius cantus, et est potius omissione illius actionis, quoad aliquam partem ejus, nam pars illa semel omessa non potest postea expleri quoad cantum. Et ita culpæ gradus erit, et pro ratione obligationis cantandi, de qua supra dictum est, et juxta quantitatem partis omissæ, quod prudenti arbitrio relinquendum est. Si autem non tantum cantus, sed etiam recitatio exterior omittatur, necesse est ut moraliter æquivaleat partiali omissioni alicujus partis divini officii, quod gravior culpa est quam interruptio, et nisi fiat animo repe-tendi postea omissum, facile erit gravis culpa; et adhuc cum illa intentione non est parva culpa intra latitudinem venialis, quia est magna inversio partium officii, simul cum in-terruptione. Dico autem æquivalere illam ta-

CAPUT XII.

UTRUM SATISFACIANT CLERICI IN CHORO ALTERNIS VERSIBUS PSALMOS CANENDO, ET QUID IN HOC SERVARE TENEANTUR.

1. *Antiquitas alterni cantus ecclesiastici, qui a D. Ignatio et eo amplius traxit originem.* — Priusquam quæstioni respondeamus, supponendum est, antiqua Ecclesiæ consuetudine receptum esse, ut in horis canonicis psal-mi alternatim per singulos versus a psallen-tibus dicantur, quæ alternatio antiphona a Græcis vocatur. Quamvis enim hæc vox anti-phona nunc aliam significationem habeat, ut notavimus c. 2, tamen secundum primævam impositionem significat alternationem illam; est enim antiphona idem quod vox contra-sonans, quod fieri videtur in vicissitudine illa canendi versus alternatim. Dicunt ergo multi antiphonas psalmorum in hoc sensu incepisse a tempore Constantii, et Flavianum Antiochen. in sua ecclesia illius inventorem fuisse. Ita Theod., lib. 2 Hist., c. 24, et sequuntur Sigebertus, et alii. Verumtamen in Græcia antiquiore fuisse morem illum, indicat Dionys., c. 3, de Eccles. Hierarch.; loquitur tamen de officio Missæ solemnis, et solum dicit Pontifices inchoare psalmiodiam, prosequi vero cæteros ecclesiasticos ordines cum eo canentes. Unde magis recepta sententia est, Ignatum hunc morem introduxisse; ferunt enim audivisse Angelos hymnos in laudem Trinitatis alternatim decantantes, et inde motum fuisse, ut eum morem Ecclesiæ Antiochenæ traderet, et inde per Orientem propagatum esse. Unde ejusdem consuetudinis mentionem fecit Basilius, Flaviano antiquior, Epist. 63, significatque vetustiorem esse ipsomet Basilio, quia non ut a se inventam, sed ut ab aliis usitatam illam commemorat; inde vere creditur ab Ambrosio fuisse Mediolani introductam (ut ex Augustino colligitur), atque eodem fere tempore Damasum illam probasse, et Romanae Ecclesiæ imperasse, ideoque illi etiam specialiter attribui in Pontificali. Ita de origine ab Ignatio sentiunt Rodulph., prop. 12; Amalar., lib. 4, c. 7; Walfr., de Reb. Ecclesiast., c. 28, ex Nicephor., lib. 13 Hittor., c. 8; Socrat., lib. 6, c. 8. Addunt Isidor., lib. 1 de Eccles. offic., c. 7, Alcuin., et alii, morem hunc originem duxisse a Seraphinis, quos Isai. vidi clamantes: *Sanctus, Sanctus, etc.*, nam Scriptura dicit,